

Мост на Ракитској реци у старопланинском селу Топли До код Пирота на југоистоку Србије двадесетичетири сата дневно под стражом је мештана. Тако бране да се у њиховом селу изгради прва мини хидроелектрана и река "стрпа у цев".

Топлодолци, њихови истомешљеници из околних села и Пирота и активисти иницијативе "Одбранимо реке Старе планине" реку чувају у сменама. Преко моста развучен је ланац да спречи пролазак грађевинских машина и постављен натпис "Стоп". Исти циљ окупио је све генерације.

"Стражаримо, идемо доле, и деца иду. Ми не идемо увече, дању идемо, увече не можемо. Па треба нам вода", каже бака Лидија Мадих, једна од најстаријих мештанки Топлог Дола.

Ноћне смене резервисане су за млађе Топлодолце, који углавном живе у Пироту. Међу њима је Миљан Стојановић који каже да неће одустати јер је изградњом мини хидроелектране река "одређена за одстрел".

"Ова река је природно мрестилиште риба. На њој је забрањен риболов. У овој реци живе три заштићене врсте. Имамо поточну мреницу, поточног рака и жабу - жутотрби мукач. Само једна врста да живи у овој реци, реку не смете дирати, а у овој реци има их три и инвеститор је ипак добио дозволу да реку гура у цев", чуди се овај мештанин.

Он и његове комшије јавно су се успротивили изградњи мини хидроелектране у њиховом селу чим су у фебруару сазнали да постоји дозвола за њену изградњу.

Тада је око 300 мештана и њихових потомака потписало петицију против тога, а непрекидне страже организовали су пре петнаестак дана, након што су приметили да радници повремено долазе да припремају терен за радове.

Мештани се, кажу, боје да ће ружна слика сувог корита уназадити сеоски туризам који су тек почели да развијају, а још важније од тога је што ће, сматрају, њихова стока остати без једине пијаће воде.

"Ово је мало село, има тридесетак људи, али има 350 грла крупне стоке, махом говеда, и око 150 оваца. Сва та стока пије воду са ове реке. Ако овде сутра буде цев, не знамо шта би се десило са сточним фондом села. Село живи од тог сточног фонда и онда би нешто морало да се мења, да се људи исељавају", говори Стојановић.

Активисти иницијативе "Одбранимо реке Старе планине" кажу да се погубне последице по природу и биљни и животињски свет после изградње мини хидроелектрана најбоље виде на примерима других река у Србији.

"Са буђењем ове пошасте и десетинама хидроелектрана на Власинском платоу, Копаонику, Расини, Ресави, на многим рекама Србије, видели смо и спознали каква је штета и каква је то катастрофа по биодиверзитет и по интересе локалне заједнице", каже Александар Панић из Иницијативе "Одбранимо реке Старе планине".

Нада се решењу проблема после најављеног разговора са представницима власти.

"Озбиљнија реакција државе на овај протест јесте, за сада, незваничан позив председника Републике на разговор 29. септембра. Ми још чекамо мејл са протоколом тог разговора. Појавићемо се тамо и саопштити само једну ствар - да желимо да природа остане нетакнута, да права ових људи на здрав живот, пољопривреду, развој туризма, водоснабдевање, риболов, уживање у пределу буду важнија од нашег приватног интереса, а приватни интерес јесу деривационе мини хидроелектране", прича Панић.

Истиче да оправдања за "уништење природе хидроелектранама" нема, с обзиром на то да оне "не могу да надокнаде ни пар процената произведене енергије у Србији".

У прилог томе, додаје, говоре и стручњаци.

"Ми, као активисти, не желимо да било коме постављамо ултиматум, желимо само да се поштују мишљења струке. Имамо буђење свести и међу најеминентнијим стручњацима, одлуке Српске академије наука, Инжењерске коморе, декана свих природњачких факултета... Сви су они написали отворена писма о томе колико су мини хидроелектране штетне и погубне, уз веома мали општи и велики приватни интерес", каже Панић.

Додаје да се мештани Топлог Дола сеоским стражама "боре за живот и бране своје уставно право" и подсећа на Члан 74 Устава Републике Србије који гласи: "Свако има право на здраву животну средину и на благовремено и потпуно обавештавање о њеном стању. Свако, а посебно Република Србија и аутономна покрајина, одговоран је за заштиту животне средине. Свако је дужан да чува и побољшава животну средину".

(Н1)